

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	671
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo
Titel:	Somalia: Navneskikker
Udgivet:	12. april 2019
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. maj 2019

Respons

Somalia: Navneskikker

- Navneskikker i Somalia
- Navneendring
- Bruk av kallenavn

Hvilke navneskikker har man i Somalia?

Når man bruker våre begrep og betegnelsene fornavn, mellomnavn og etternavn i forbindelse med for eksempel asylintervju og registreringsprosedyrer ved ankomsten til Norge, åpner man for misforståelser. I tillegg kommer de ulike stavemåtene på somaliske navn (og arabiske navn) inn i bildet og skaper ytterligere forvirring. *Cismaan* er eksempelvis den somaliske skrivemåten for Osman/Usman/Uthman og *Xassan* er somalisk stavemåte for Hassan. Begge navn er arabiske: Hassan var profetens barnebarn, og Osman var den tredje kalifen.

Somaliske navnetradisjoner har mange likhetstrekk med arabiske (og muslimske), og navneskikker i en rekke afrikanske land, blant annet Etiopia og Eritrea (Notzon & Nesom 2005). Fullt navn består tradisjonelt av tre ledd: egennavn, fars egennavn og farfars egennavn.¹ Mors navn er ikke relevant i forbindelse med navn, fordi farslinjen er den som gjengis når det gjelder navn og klan tilhørighet (Lewis et al. 2009; FBIIC 2006).

Kvinner endrer ikke navn når de gifter seg, de beholder sin fars og sin farfars navn. Kvinnen beholder sin familietilknytning også etter at hun er gift. Navneendring ville bety en endring av identitet og slektskap.

I eksil bruker en del somaliere kun to av navnene: eget navn og fars navn, og i Somalia er det heller ikke uvanlig at man bare bruker de to. Men skal man identifisere seg – og andre – brukes alle tre navn. Navnerekken knytter den enkelte ikke bare til ens nærmeste opphav, men til klanen man tilhører. Ved å telle eller ramse opp forfedre (*abtirsi*), kan somaliere spore sitt opphav tilbake i generasjoner opp til sub-sub-klan (fra fire–fem ledd opptil så mange som tretti ledd for klan og klanfamilienivå). Og det er gjennom dette systemet somaliere kan avdekke om de er beslektet (Lewis 1999; Landinfo 2015).

¹ I både formelle og mindre formelle sammenhenger brukes egennavnet. For eksempel brukes Ahmad om Ahmad Mohammed Siad, ikke Siad som jo er personens farfar.

Bruk av kallenavn

Ettersom mange somaliere har samme egennavn, er kalle- eller klengenavn utbredt, og brukes for å skille mellom eksempelvis de fire ved navn Ahmed i nabolaget. Der er også vanlig at kallenavnet henges på en persons eget navn, eksempelvis Ahmed Mohamed Islam (president i regionalstaten Jubbaland) som ikke bare på folkemunne, men også i skrift, er kjent som Sheikh Ahmed Madobe. Madobe betyr mørk/svart.

Kallenavn kommer i *tillegg* til eget navn, ikke i stedet for. De kan tidvis også gjengis i identitetspapirer.

Kallenavnene/klengenavnene kan inndeles i to grupper (FBIIC 2006):

- Beskrivende, relativt nøytrale kallenavn som Raage («han hvis fødsel var forsinket») eller Gaal («den fremmede/innflytteren»)
- Kallenavn som vanligvis beskriver negative fysiske trekk som Wiil Waal («gal gutt»), eller Laba Sacle («mannen med bare to kuer»), Genay («manglende tann»), Timo Cadde («hvitt hår»)

Kvinner får vanligvis positive, flatterende kallenavn som for eksempel Lul («diamant»), Macanay («søt») osv.

I tillegg til egne navn kan en person bruke en tittel som for eksempel hajj. Dette betegner dem som har vært på pilgrimsferd til Mekka, men den er ikke arvelig. Sharif (sharifa for kvinner) er en hederstittel som ofte brukes av ashraf, og som betegner at de er etterkommere av profeten Mohammeds datter Fatima og hennes mann (Landinfo 2018). Sharif kan også brukes som et egennavn.

Cadde betyr hvit, lyshudet, og er ikke et egennavn. Det brukes i ulike «kalle»sammenhenger. Gibil cadde er også betegnelsen på lyshudede i Benadir-befolkningen. Gibil betyr hud (kan også være navnet på den matten/teppet som dekker pakk-kamelens rygg).

Caddey/Addey er derimot et kvinnelig egennavn, ifølge Somali-English Dictionary (Zorc, Osman & Luling 1991).

Det er ikke slik at enkelte navn kan knyttes til enkelte klaner. Men et navn som for eksempel Farah brukes vanligvis blant pastoralister, ifølge den avdøde antropologen og Somalia-kjenneren Virginia Luling (e-post 11. oktober 2007). Blant fastboende jordbrukere som for eksempel Digil-klanmedlemmer i Nedre Shabelle, er det derimot uvanlig.

Endring av navn

Rekkefølgen på navnene, det vil si eget navn, fars navn farfars navn, er ikke tilfeldig. Bytter man om på det, endrer man også hvem som er far og hvem som er farfar, det vil si ens eget opphav. Navn er, som tidligere nevnt, dessuten uløselig knyttet til slektskap. Å skifte fars og farfars egennavn, innebærer å endre identitet og tilhørighet. Man er ikke lenger sønn, sønnesønn, datter, datterdatter av far og farfar. Det er altså ikke slik at man sjonglerer med navn, og velger noe man liker bedre.

Landinfos inntrykk er at bytte av eget navn ikke skjer blant somaliere i Somalia og de somaliske områdene på Afrikas Horn.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- FBIIC, dvs. Financial and Banking Information Infrastructure Committee (2006, mars). *A Guide to Names and Naming Practices*. [s.l.]: FBIIC. Tilgjengelig fra https://www.fbiic.gov/public/2008/nov/Naming_practice_guide_UK_2006.pdf [lastet ned 11. april 2019]
- Landinfo (2015, 1. oktober). *Klan og identitet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-temanotat-Klan-og-identitet-01102015.pdf> [lastet ned 11. april 2019]
- Landinfo (2018, 10. august). *Ashraf*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/08/Somalia-respons-Ashraf-10082018.pdf> [lastet ned 11. april 2019]
- Lewis, T. et al. (2009, mars). *Somali Cultural Profile*. Seattle: EthnoMed. Tilgjengelig fra <https://ethnomed.org/culture/somali/somali-cultural-profile> [lastet ned 11. april 2019]
- Lewis, I.M. (1999). *A Pastoral Democracy: A study of pastoralism and politics among the Northern Somali of the Horn of Africa*. James Currey Publishers.
- Notzon, B. & Nesom, G. (2005, februar). The Arabic Naming System. *Science Editor*, 28(1), 20–21. Tilgjengelig fra <https://www.councilscienceeditors.org/wp-content/uploads/v28n1p020-021.pdf> [lastet ned 11. april 2019]
- Zorc, R.D., Osman, M.M. & Luling, V. (1991). *Somali – English Dictionary*. Library of Congress.

Muntlige kilder

- Luling, Virginia. E-post 11. oktober 2007.

©Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.